

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง ความต้องการสินเชื่อของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของลูกค้าที่รับสินเชื่อจาก ธ.ก.ส.

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 170 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science, SPSS PC⁺)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยภายนอก

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ทำการวิจัย ส่วนมากร้อยละ 69.4 เป็นเพศชาย มีอายุ มากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.1 และอายุเฉลี่ยคือ 43.88 ปี ระดับการศึกษา ของลูกค้า ธ.ก.ส. จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 38.8

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ลูกค้า ธ.ก.ส. มีที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 84.7 และมีรายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ย 41,473 บาท/ปี และมีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 114,405.8 บาท/ปี มีรายได้ทั้งหมดของครอบครัว เฉลี่ย 116,276.8 บาท/ปี ลูกค้า ธ.ก.ส. มีภาระหนี้สินเฉลี่ย 73,323.53 บาท ในปีที่ผ่านมาลูกค้า ธ.ก.ส. สามารถชำระหนี้สินนี้ ให้แก่ ธ.ก.ส. ได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 52.3 โดยนำรายได้จากการประกอบอาชีพมาชำระหนี้ ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 72.3

1.3 ปัจจัยด้านสังคม

ในปีที่ผ่านมาลูกค้า ธ.ก.ส. ได้มีการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคารในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 52.3 และมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.2 และนอกจากจะกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. แล้ว ลูกค้า ธ.ก.ส. ยังกู้เงินจากธนาคารอื่น คิดเป็นร้อยละ 24.7 ส่วนใหญ่

จะขอกู้จาก ธ.ก.ส. เพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 76.5 ลูกค้ำ ธ.ก.ส. มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อในระดับมากมาก คิดเป็นร้อยละ 66.5

1.4 ปัจจัยภายนอก

ลูกค้ำ ธ.ก.ส. จะคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ย คิดเป็นร้อยละ 45.3 ในการขอกู้เงินครั้งต่อไป

2. ความต้องการสินเชื่อของลูกค้ำ ธ.ก.ส.

ระดับความต้องการสินเชื่อในภาพรวม พบว่า ลูกค้ำ ธ.ก.ส. มีความต้องการสินเชื่อในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 1.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนทางด้านการค้าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.39 นอกจากนี้ลูกค้ำมีความต้องการในระดับน้อย ได้แก่ ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านพืช มีค่าเฉลี่ยรวม 1.55 ด้านปศุสัตว์ มีค่าเฉลี่ยรวม 1.39 ด้านการประมง มีค่าเฉลี่ยรวม 1.21 และด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร มีค่าเฉลี่ยรวม 1.17

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยภายนอก กับตัวแปรตามคือ ความต้องการสินเชื่อของลูกค้ำ ธ.ก.ส. ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านพืช ปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ รายได้ทั้งหมดของครอบครัว และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษา ความสามารถในการชำระหนี้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้

2. ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านปศุสัตว์ ปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ สภาพการถือครองที่ดิน ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษา ความสามารถในการชำระหนี้ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้

3. ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านประมง ปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้ทั้งหมดของครอบครัว การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และ เกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้

4. ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน ความสามารถในการ

ชำระหนี้ และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้

5. ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านค้าขาย ปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ทั้งหมดของครอบครัว และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษา ความสามารถในการชำระหนี้ ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร, ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีต่อการให้บริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส.

ปัญหาและอุปสรรค ของ ลูกค้า ธ.ก.ส. คือ เมื่อลูกค้ารับสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. แล้วใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ บางส่วนไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา และมีภาระหนี้สินมาก

ข้อเสนอแนะ ของ ลูกค้า ธ.ก.ส. คือ คือ ธ.ก.ส. ควรดำเนินการให้สินเชื่อแบบกำกับสินเชื่อ ในกรณีที่ลูกค้าใช้สินเชื่อไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ เพื่อดูแลให้มีการใช้สินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และ ธ.ก.ส. ควรจะสนับสนุนการลงทุนด้านการผลิตของลูกค้าอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้ลูกค้าสามารถชำระเงินคืนแก่ ธ.ก.ส. ได้ตามกำหนดเวลา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความต้องการสินเชื่อ ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของลูกค้าที่รับสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้

ระดับความต้องการสินเชื่อในภาพรวม พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. มีความต้องการสินเชื่อในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 1.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนทางด้านการค้าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.39 นอกนั้นลูกค้ามีความต้องการในระดับน้อย ได้แก่ ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านพืช มีค่าเฉลี่ยรวม 1.55 ด้านปศุสัตว์ มีค่าเฉลี่ยรวม 1.39 ด้านการประมง มีค่าเฉลี่ยรวม 1.21 และด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร มีค่าเฉลี่ยรวม 1.17

จากผลการศึกษานี้ ชี้ให้เห็นว่าลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. เพื่อไปลงทุนทางด้านการค้าขายมากกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพื้นที่ในการทำเกษตรในอำเภอเมือง ปัจจุบันลดน้อยลง จึงทำให้ลูกค้า ธ.ก.ส. ประกอบอาชีพอื่นมากกว่าอาชีพเกษตรกร อย่างไรก็ตามความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนด้านค้าขายของลูกค้า ธ.ก.ส.

สามารถตอบสนองได้โดยไม่ขัดต่อนโยบายของ ธ.ก.ส. ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของ ธ.ก.ส. (วารสารวิชาการปริทัศน์, 2540) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของทางเศรษฐกิจชุมชนจากธนาคารที่ให้บริการเงินกู้เฉพาะด้านการเกษตรไปเป็นธนาคารให้บริการเงินกู้ที่ครอบคลุมทุกอาชีพของเกษตรกรจะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาเพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ชุมชนและกลุ่มคนในภูมิภาค

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า ความต้องการสินเชื่อของลูกค้าในการลงทุนแต่ละด้านขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างกันไปดังนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านพืช ได้แก่ ระดับการศึกษา, รายได้ทั้งหมดของครอบครัว, ความสามารถในการชำระหนี้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ นั่นคือ ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสินเชื่อ ด้านพืชในระดับที่แตกต่างกัน โดยที่ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีระดับศึกษาน้อยจะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. มากกว่าระดับการศึกษาที่สูง เช่นเดียวกับกับรายได้ทั้งหมดของครอบครัว ซึ่งถ้าลูกค้า ธ.ก.ส. มีรายได้น้อย ก็จะมีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. มากขึ้น นอกจากนี้ความสามารถในการชำระหนี้ยังมีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้าของ ธ.ก.ส. ที่มีการชำระหนี้ได้ตรงตามงวดชำระ มีความต้องการสินเชื่อน้อย เนื่องจากชำระหนี้หมดแล้ว รวมทั้งการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ซึ่งลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีการติดต่อกับพนักงานของธนาคารน้อย จะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ในระดับน้อยเช่นกัน และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของลูกค้า ธ.ก.ส. ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ โดยที่ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพน้อย จะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพไม่มากพอ จึงไม่มีความมั่นใจในการลงทุน นอกจากนี้เกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้าคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยในการกู้เงินมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ เพศ สภาพการถือครองที่ดิน ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ ระดับการศึกษา ความสามารถในการชำระหนี้ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ นั่นคือ ลูกค้า ธ.ก.ส. เพศชายจะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. มากกว่าเพศหญิง เช่นเดียวกับกับระดับการศึกษาของลูกค้า ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีระดับศึกษาน้อยจะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. มาก สภาพการถือครองที่ดินของลูกค้าที่มีที่ดินเป็นของตนเอง จะมีความต้องการสินเชื่อด้านปศุสัตว์ในระดับที่มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลูกค้า

ช.ก.ส. ที่ประกอบอาชีพทางด้านปศุสัตว์ย่อมมีที่ดินเป็นของตนเองจึงต้องการสินเชื่อเพื่อนำไปลงทุนทางด้านปศุสัตว์ และความสามารถในการชำระหนี้ ยังมีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. โดยที่ ลูกค้าของ ช.ก.ส. ที่มีการชำระหนี้ได้ตรงตามงวดชำระ มีความต้องการสินเชื่อน้อย เนื่องจากได้ชำระหนี้เต็มหมดแล้ว นอกจากนี้ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า ช.ก.ส.ยังมีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อ ด้านปศุสัตว์ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. โดยที่ลูกค้าค่านิ่งถึงอัตราดอกเบี้ยในการกู้เงินมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ช.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านประมง ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัว การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ นั่นคือ ลูกค้า ช.ก.ส. ที่มีระดับการศึกษาน้อยจะมีความต้องการสินเชื่อ ด้านประมงน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจในการให้สินเชื่อ และรายได้ทั้งหมดของครอบครัวของลูกค้า ช.ก.ส. ที่ต่างกัน ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อในระดับที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับการติดต่อกับพนักงานของธนาคาร รวมถึงประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของลูกค้า ช.ก.ส. โดยที่ลูกค้าที่มีประสบการณ์มากจะมีความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. มากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีความชำนาญในการประกอบอาชีพ ทำให้มีความมั่นใจในการลงทุนมากขึ้น และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. โดยที่ลูกค้าค่านิ่งถึงอัตราดอกเบี้ยในการกู้เงินมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ช.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน ความสามารถในการชำระหนี้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ นั่นคือ เพศมีผลต่อความต้องการสินเชื่อ โดยที่ลูกค้า ช.ก.ส. ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจะมีความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส.มากกว่า รวมทั้งระดับการศึกษาของลูกค้า โดยที่ลูกค้า ช.ก.ส. ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความต้องการสินเชื่อมาก ในขณะที่ภาระหนี้สินของลูกค้า ช.ก.ส. ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. เช่นกัน โดยที่ลูกค้า ช.ก.ส. ที่ที่ภาระหนี้สินมาก จะมีความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. มาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากต้องการกู้เงินเพื่อไปชำระหนี้ที่ตนมีอยู่ และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า ช.ก.ส. ก็มีผลกับความต้องการสินเชื่อเช่นกัน ในขณะที่การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ซึ่งลูกค้า ช.ก.ส. ที่มีการติดต่อกับพนักงานของธนาคารน้อย และมีความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. ในระดับน้อยเช่นกัน และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. โดยที่ลูกค้าค่านิ่งถึงอัตราดอกเบี้ยในการกู้เงินมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ด้านค้าขายได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัว ความสามารถในการชำระหนี้ ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วฏปุณณ์ (2542) ได้ทำการศึกษา ความต้องการสินเชื่อของลูกค้าเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เพศ อายุ การศึกษา รายได้รวมในฟาร์ม รายได้รวมนอกฟาร์ม สภาพการถือครองที่ดิน หนี้เงินกู้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ประเภทอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร และประสบการณ์ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องในการเกษตร เช่นเดียวกับผลการวิจัยของกฤษณา (2544) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จากผลการวิจัยพบว่า หนี้เงินกู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร

นั่นคือ ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เป็นเพศชาย จะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส.มากกว่า ในขณะที่อายุของลูกค้า ธ.ก.ส. ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีอายุมากจะมีระดับความต้องการสินเชื่อมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีอายุมากจะมีหน้าที่การทำงานที่มั่นคงแล้ว สามารถมีกำลังทรัพย์ในการชำระหนี้ได้ รวมทั้งระดับการศึกษาของลูกค้า ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีระดับการศึกษาน้อยจะมีความต้องการสินเชื่อมาก และรายได้รวมทั้งหมดของครอบครัวของลูกค้า ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีรายได้น้อยจะมีความต้องการสินเชื่อมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการสินเชื่อเพื่อนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดผลกำไรมากยิ่งขึ้น และความสามารถในการชำระหนี้ ยังมีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้าของ ธ.ก.ส. ที่มีการชำระหนี้ได้ตรงตามงวดชำระ มีความต้องการสินเชื่อมาก ในขณะที่ความรู้เกี่ยวกับให้บริการสินเชื่อก็มีผลกับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. โดยที่ลูกค้ามีความรู้ในระดับมากจะมีระดับความต้องการสินเชื่อมาก อาจเป็นเพราะมีความรู้ความเข้าใจในการใช้บริการด้านสินเชื่อเป็นอย่างดี และการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ซึ่งลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีการติดต่อกับพนักงานของธนาคารน้อย จะมีความต้องการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ในระดับมาก รวมทั้งประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ก็มีผลต่อความต้องการเช่นเดียวกัน โดยที่มีประสบการณ์น้อยจะมีความต้องการสินเชื่อจาก

ช.ก.ส.มาก และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ก็มีผลต่อความต้องการสินเชื่อจาก ช.ก.ส. โดยที่ลูกค้าคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยในการกู้เงินมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

ส่วนผลการวิจัยถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของลูกค้า ช.ก.ส. พบว่าเมื่อลูกค้ารับสินเชื่อจาก ช.ก.ส. แล้วใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ บางส่วนไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา และมีภาระหนี้สินมาก ส่วนข้อเสนอแนะ ของ ลูกค้า ช.ก.ส. คือ คือ ช.ก.ส. ควรดำเนินการให้สินเชื่อแบบกำกับสินเชื่อในกรณีที่ลูกค้าใช้สินเชื่อไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ เพื่อดูแลให้มีการใช้สินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และ ช.ก.ส. ควรจะสนับสนุนการลงทุนด้านการผลิตของลูกค้าอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้ลูกค้าสามารถชำระหนี้คืนแก่ ช.ก.ส. ได้ตามกำหนดเวลา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ช.ก.ส. เพื่อนำไปลงทุนแต่ละด้านนั้น มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ซึ่งเจ้าหน้าที่ของ ช.ก.ส. ควรให้ความสำคัญกับลูกค้าที่ต้องการกู้เงินเพื่อไปลงทุนด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ความต้องการสินเชื่อ ด้านพืช ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังนี้ ระดับการศึกษา รายได้ทั้งหมดของครอบครัว ความสามารถในการชำระหนี้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ของลูกค้า ช.ก.ส.

1.2 ความต้องการสินเชื่อ ด้านปศุสัตว์ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัย ดังนี้ เพศ สภาพการถือครองที่ดิน ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ ระดับการศึกษา ความสามารถในการชำระหนี้ ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ของลูกค้า ช.ก.ส. โดยที่ลูกค้า ช.ก.ส. มีที่ดินเป็นของตนเองจะมีความต้องการสินเชื่อด้านปศุสัตว์ เพื่อประกอบอาชีพ ช.ก.ส. ควรจะสนับสนุนการผลิตของลูกค้าอย่างจริงจัง เนื่องจากผู้มีความต้องการทำการผลิตในถิ่นที่อยู่ของตนเองเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน อีกทั้งเป็นการช่วยแก้ปัญหาการย้ายถิ่นจากชนบทสู่ชุมชนเมืองและเป็นการสร้างงานในชุมชน

1.3 ความต้องการสินเชื่อ ด้านประมง ควรให้ความสำคัญกับปัจจัย ดังนี้ ระดับการศึกษา รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัว การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ของลูกค้า ช.ก.ส.

1.4 ความต้องการสินเชื่อ ด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ควรให้ความสำคัญกับปัจจัย ดังนี้ เพศ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน ความสามารถในการชำระหนี้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ของลูกค้า ช.ก.ส. ซึ่งลูกค้าที่มีหนี้เงินกู้มากมีความต้องการสินเชื่อ ด้านอุตสาหกรรมแปรรูป เพื่อลงทุนทำกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรมาก และให้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้เงินกู้ แต่การกู้เงินจำนวนมากก็เป็นการเสี่ยง

ที่จะทำให้ขาดทุนได้ ลูกค้า ธ.ก.ส. ควรมีการทำบัญชีหรือทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย ภายในครอบครัว แบบง่าย ซึ่งจะช่วยให้ลูกค้า ธ.ก.ส. ทราบถึงฐานะทางการเงินที่แท้จริงและสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับสถานะการลงทุนของตนเอง ตลอดจนการกำหนดแผนงานในประกอบอาชีพเพื่อให้สามารถกำหนดงบประมาณรายรับรายจ่ายได้อย่างคร่าวๆ

1.5 ความต้องการสินเชื่อ ด้านค้าขายควรให้ความสำคัญกับปัจจัย ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัว ความสามารถในการชำระหนี้, ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคาร, ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ของลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวนมากที่สุดสามารถชำระหนี้กับ ธ.ก.ส. ได้แต่มีลูกค้า ธ.ก.ส. บางส่วนไม่สามารถชำระหนี้ได้ ธ.ก.ส. ควรดำเนินการให้ความสำคัญของการให้สินเชื่อแบบกำกับสินเชื่อ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลให้มีการใช้สินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการใช้เงินกู้สินเชื่อที่กู้จาก ธ.ก.ส. ว่าได้ใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการกู้หรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากจะมีผลต่อการชำระคืนหนี้

2. ถ้าพิจารณาความต้องการสินเชื่อในภาพรวมทุกด้าน จะพบว่า ระดับการศึกษา และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อในทุกๆด้าน หรืออีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่า ความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา และเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ ดังนั้น ธ.ก.ส. ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งสอง เพื่อจะได้แนะนำให้ลูกค้า ธ.ก.ส. กู้เงิน เพื่อไปลงทุนให้ถูกกับวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทั้งตัวลูกค้าเอง และมีผลต่อการคืนชำระหนี้กับ ธ.ก.ส. อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง ความต้องการสินเชื่อของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และการศึกษาถึงปัจจัยบางประการเท่านั้นที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งหมด ควรศึกษาเพิ่มเติมรวมทั้งเมื่อลูกค้า ธ.ก.ส. ได้นำสินเชื่อไปใช้ในการประกอบอาชีพ ควรศึกษาถึงปัญหาของการประกอบการว่ามีปัญหาอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการประกอบการลูกค้า ธ.ก.ส. และปรับปรุงการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. ต่อไป